

Η ΝΕΑ

ΖΩΗ

ΛΕΙΨΑ ΔΕ ΒΛΟΚ ΛΑΓΟΥΔΑΚΗΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

ΕΤΟΣ Α΄

ΜΑΪΟΣ 1905

ΑΡΙΘ. 9.

ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ

ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

Α΄.

Α Ὅμηρικά ἔπη εἶναι κάτοπτρον μακρᾶς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπτύξεως, εἶναι κορύφωμα πολιτισμοῦ μακραιωνός τινος περιόδου καθ' ἣν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐγαλουχήθη ὡς βρέφος, ἐλκινίσθη ὡς παιδίον καὶ αὐξηθὲν ἐμεγαλύνθη εἰς τέλειον καὶ μοναδικῆς ρώμης ἄνδρα. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι οἱ τῆς Ὀμηρικῆς ἐποποιίας ἥρωες ἐξαίρουσι τῶν προγενεστέρων τὴν γενναιότητα, ἀλλὰ καὶ οὗτοι δὲν φαίνονται πολὺ ὑστεροῦντες οὐ μόνον κατὰ τὰς σωματικὰς ἀλλὰ καὶ κατὰ

τὰς ψυχικὰς ἀρετάς. Ἰσως δὲ κατ' αὐτὰς φαίνονται ὑπερβαίνοντες καὶ αὐτοὺς τοὺς προγόνους. Τὰς ψυχικὰς λοιπὸν ταύτας ἀρετάς ἀναγινώσκων τις τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα ἀνευρίσκει κατὰ πάντα ἀμέμπτους καὶ ἀξιομυήτους, ἐπεὶ δὲ αὐταὶ δὲν χαρακτηρίζουσι μόνον ὀρισμένην ἐποχὴν ἀλλὰ καὶ διαπλάττουσι τὸ ἀνθρώπινον ἦθος. Διότι ἐν αὐταῖς διαλάμπουσι παντοῖαι κοινωνικαὶ ἰδέαι, ἐμφανίζεται ἀκέραιος ἠθικὸς κόσμος, προβάλλεται ἀνυπερβλητὸν πρότυπον καὶ ἰδεῶδες ἀπαύγασμα ποικίλων ἀνθρωπίνων ὑποχρεώσεων πρὸς τε τὸ θεῖον καὶ τοὺς θεσμούς αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐν αὐταῖς ἀπαυγάζει ἄκρα εὐσέβεια πρὸς τὸν Θεόν, ἀκήρατος πρὸς τὴν πα-

τρίδα ἀγάπη, ἔνθεος πρὸς εὐποιῶν ζῆλος, ὑπακοή νόμιμος πρὸς τοὺς ἄρχοντας καὶ σέβας ἀπεριόριστον πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς γέροντας. Ἐν τῇ Ὀμηρικῇ ποιήσει τὰ κοινωνικὰ καθήκοντα αποτελοῦσι σεμνότατον διάδημα, τὸ ὅποτον περικοσμοῦσι δίκην ἀδαμάντων, ἢ φιλανθρωπία, ἢ φιλοφροσύνη, ἢ φιλοξενία καὶ κόσμος ὅλος ἀρετῶν καὶ αἰσθημάτων τρυφερῶν καὶ γλυκυθύμων τὰ ὅποια γοητεύουσιν ὡς ἡδύμολος ὥδῃ τὸν ἀναγνώστην καὶ παρατηρητὴν αὐτῶν.

Ἐνα λοιπὸν ἀδάμαντα θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἐπιδείξωμεν τοῖς φίλοις ἡμῶν ἀναγνώσταίς οὐχὶ ὡς ἱερόσυλοι περαιοῦντες αὐτὸν, ἀλλ' ὡς εὐλαβεῖς λάτραι τῆς Ὀμηρικῆς Μούσης ἀπτόμενοι αὐτοῦ. Εἶναι δὲ ὁ ἀδάμας οὗτος ἢ φιλοξενία. Πόσον ἀναγκαῖα εἰς τὴν κοινωνίαν, ὠφέλιμος εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ ἀπαραίτητος εἰς τὸν κόσμον εἶναι ἢ ὑποχρέωσις αὕτη μαρτυροῦσι τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη.

Ὁ Ἕλλην ὡς καὶ οἱ Φοίνικες, ὑπῆρξεν ἐκ παλαιάτης ἐποχῆς ἀποδημητικὸς λαός, ὡς τοιοῦτος δὲ εἶχεν ἀνάγκην φιλοξενίας ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς πλάνης καὶ ἀνακουφισθῇ ἐκ τῆς ταλαιπωρίας βίου ἀσταθοῦς καὶ πολυκύμονος. Διὰ τοῦτο ὑπὲρ πάντα ἄλλον λαὸν ἐθεώρησε τὸ ἀνθρώπινον οὗτο καθήκον ἱερὸν καὶ ἀπαραβίαστον καὶ ἕνα προσδῶν εἰς αὐτὸ κύρος ἰσχυρὸν περιέβαλε μὲ θρησκευτικὸν ρῦπον. Οὕτω λοιπὸν ἢ φιλοξενία ἀπετέλεσε ἰδιάζον γνῶρισμα τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς καὶ ἐν τοῖς Ὀμηρικοῖς ἔπεσιν ἀνομολογεῖται ἢ ἱερότης αὐτοῦ καὶ καθιεροῦται ἀπαρέγκλιτος ἢ ἐκπλήρωσις αὐτοῦ. Τίς ἐτόλμα νὰ περιφρονήσῃ συνήθειαν ἣτις κατέστη ἱερῶτατος θεσμὸς τοῦ ἔθνους; τίς ἠδύνατο νὰ καταπατήσῃ παρακαταθήκην, ἣν ἐφρούρει αὐτὸς ὁ ὑπάτος τῶν θεῶν καὶ ἀνθρώπων πατήρ; τίς ἠρνεῖτο νὰ ἀποδώσῃ τὴν φιλοξενίαν εἰς πλανώμενον ἐπαίτην ἔχων ὑπ' ὄψιν τὸν Ὀμηρικὸν στίχον:

«Ὅλοι θεοὺ εἶναι παιδιὰ καὶ ξένοι καὶ ζητιάνοι. Καὶ οἱ θεοὶ χίλιων λογίων ἀλλάζουν τὴν μορφήν [των] κ' ἐδῶ καὶ 'κεῖ γυρίζουνε στὴ γῆ ἀν' ξενοπατέες».

Μεγάλην λοιπὸν ἐφοβεῖτο τῶν θεῶν τὴν ὀργὴν ἐκεῖνος ὅστις παρημέλει νὰ ἐκτελέσῃ καθήκον, οὐ μέγιστος ἐφορος ἐθεωρεῖτο ὁ παγκρατὴς Ζεὺς. Ἐντεῦθεν ἡ φιλοξενία κατέστη διὰ τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν υποχρεωτικὴ ἀνάγκη, ἐπεὶδὴ ἐξαίρεται δι' αὐτῶν καὶ παρίσταται εὐδαίμων ὁ σεβόμενος καὶ πιστότατα ἐκτελῶν τὴν φιλόνητρον ταύτην πράξιν, κολάζεται δὲ καὶ τιμωρεῖται ἀπηνῶς ὁ παρορῶν καὶ ἀδιάφορος διατελῶν πρὸς τὴν κοινωνικὴν ταύτην υποχρέωσιν. Ἐξαιρετικῆς λοιπὸν εὐλαθείας ἐτύγχανεν ἡ λαμπρὰ αὕτη συνήθει· καὶ εἶχε καθιερωθεῖ νόμος ἱερὸς καὶ ἀπαράβατος ἐν τῇ συνειδήσει τῶν Ἑλλήνων πάντων.

Ἄλλ' εἰσέλθωμεν χειραγωγούμενοι ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου εἰς τὸ καλλιμάρμαρον τῆς ἀρχαιότητος μέγαρον (ἀν καὶ ἡ ὀνομασία αὕτη εἶναι πῶς ἀναχρονισμὸς ἐπεὶδὴ μᾶλλον σεμνὰ τότε ἢ καλλιμάρμαρα ὑπῆρχον μέγα· καὶ ἂς ἐσχωρήσωμεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς φιλοξενίας, ἵνα γνωρίσωμεν τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας αὐτῆς διατυπώσεις, τὴν ἐξ ἡθικοῦ μεγαλείου συνισταμένην ἐπιπλώσιν αὐτῆς καὶ τὰ θεμελιώδη δόγματα αὐτῆς πρεοβύει ἡ θεοσεβία αὕτη τῶν Ἑλλήνων χαρακτηριστικότης.

Καὶ ἐὰν ἐξετάσωμεν τὰ δύο μέγιστα περίπτερα εἰς ἃ διανίσταται ὁλόκληρος ὁ Ὀμηρικὸς κόσμος, τὴν Ἰλιάδα καὶ Ὀδυσσεΐαν, θὰ παρατηρήσωμεν ἔτι ἡ φιλοξενία κατέχει μέγαν χώρον ἐν τῇ ἡθικῇ τῆς Ὀδυσσεΐας διχόμορφον, διπλάσιον καὶ πλεον ἢ ἐν τῇ Ἰλιάδι. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶναι φυσικὸν καὶ οὐδένα διεγείρει θαυμασμὸν εὐδὲ ἐμπαίνει ἀλλόκοτον τινα καὶ παράδοξον ὄφιν, ἐπεὶδὴ ἡ τῆς Ὀδυσσεΐας ὑπόθεσις στηρίζεται ἐπὶ ἡθικῶν μᾶλλον βάσεων ἢ ἡ τῆς Ἰλιάδος, ἐν ἣ περιλαμβάνονται εὐκλεᾶ ἡρώων κατορθώματα. Καὶ δὲ ἀρνεῖται τις ὅτι κοί τῆς Ἰλιάδος ἡ βᾶσις εἶναι ἡθική, ἀλλ' ἡ ἡθικὴ αὐτῆς ἀρχή, περιορίζεται εἰς μέγαν καὶ μόνον ἰδεῶν, τὴν τῆς φιλίας, ἐν ᾧ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ ἀναδύεται χορεία ὁλόκληρος ἀρετῶν καὶ προβάλλει πολυπληθὴς ἀκολουθία σεμνῶν καὶ αἰθερίων θεοτήτων, αἵτινες καθιστῶσιν αὐτὴν ἀκένωτον πηγὴν ἡθικῶν διδαγμάτων καὶ ἀειθαλῆ παράδεισον, ἐνθα φύονται καὶ κοσμοῦσιν ἀγλαόκαρπα ξένδρα τοῦ κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ τῶν ἀνθρώπων βίου. Πᾶς δὲ περὶ τούτου ἔπαινος ἢ μᾶλλον πρσιπάθεια τῆς διὰ λόγου παραστάσεως τοῦ μεγαλείου καὶ τοῦ ἀμυράντου ἀλλοῦς τοῦ τοιοῦτου φυτῶν εἶναι ἀντικρὺς ματαιοπονία καὶ βᾶλλον ἵνα εἰπωμέν κατ' ἐκείνον, ἐτήσια βέλη κατὰ τοιοῦτου σκοποῦ.

Διό, καὶ διὰ τὴν ἀναγνώσθη καὶ διὰ πάντα ἀρχαίφιλον προτιμότερον εἶναι νὰ ἀντιχθῇ ἡ Ὀμηρικὴ τῆς φιλοξενίας αἴθουσα ἵνα καταστῇ ἀντιληπτὴ δ' ἰδίας παρατηρήσεως ὁ μεγαλοπρεπὴς καὶ πολυποίκιλος αὐτῆς στολισμός.

Ἀκολουθήσωμεν λοιπὸν τὴν πάνοπλον Ἰλιάδα ἵνα εἰσαγάγῃ ἡμᾶς εἰς τὸ εὐρύχωρον αὐτῆς μέγαρον, ἀφ' οὗ ζητήσωμεν συγγνώμην παρὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς

Ὀδυσσεΐας, ἵνα ἐπιτρέψῃ ἡμῖν τῆς πρεσβυτέρας τὴν προτίμησιν καὶ παρακαλέσωμεν ἅμα νὰ μᾶς συνοδύσῃ ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν νὰ τιμῶμεν καὶ ταύτην βραδύτερον. Καὶ ποιούμεθα τοιαύτην προτίμησιν ἐπεὶδὴ εἰμὲθα βέβαιοι ὅτι οὐδένα διατρέχομεν κίνδυνον νὰ ὑποστῶμεν ἐπίπληξιν ἐκ μέρους αὐτῆς, ἅτε νεωτέρας, ἢ νὰ προκαλέσωμεν δυσἀρέσκειαν ἢ μορφασμὸν ἔστι καὶ νευρικόν. Διότι ἡ εἰρηνικὴ καὶ ἡρεμὸς αὐτῆς παράστασις ἐξασφαλίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης τοιαύτης ἐπιθέσεως ἢ μεμφιμορίας καὶ μάλιστα ἀφ' οὗ ἐχόμεν ὑποδοχέα τὴν ἀρειμάνιον καὶ πολεμικὴν Ἰλιάδα. Ὡς δὲ εἶπον προηγουμένως ἡ παρθένος αὕτη ἀσχολουμένη εἰς τὸ πολεμικὸν στάδιον δὲν εὖρε καιρὸν νὰ καλλιεργήσῃ καὶ ἀναπτύξῃ τῆς εἰρήνης τὰ ἔργα, διὸ πολὺ σπανίως καὶ ὁσάκις ἐπιτρέπει τοῦτο ἡ αἰμοδόρος Ἐνώ ἀνοίγει τὴν αἴθουσαν αὐτῆς πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ξένων. Ἀλλὰ δέον νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι μετ' ὅλον τὸν φιλεπὴλεμον καὶ ἀρρενωπὸν αὐτῆς χαρακτήρα παρίσταται κατὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ ξένου ἀρκούντως καὶ λιπρόσωπος καὶ φιλομειδῆς παρθένος μᾶλλον πρὸς Ἐστιάδα ἢ πρὸς τὴν Ἀρτεμιν ὁμοιάζουσα.

Ἐν τῇ περικαλλεῖ λοιπὸν καὶ φιλοξένῳ τῆς Ἰλιάδος αἴθουσῃ εὕρισκόμεν τὸν Δία τὸν προστάτην τῶν ξένων καὶ τὸν ἀμείλικτον διώκτην τῶν μικρόντων τὴν φιλόξενον τῆς ὑποδοχῆς αἴθουσαν δι' ἀσεβοῦς καὶ ἀνοσίας πράξεις, παρκαλούμενον ὑπὸ τοῦ Μενελάου νὰ τιμωρήσῃ τὸν ἀρπαγὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἀλέξανδρον οὕτως:

«Θεέ μου παντοκράτορα, νὰ γόδικηθῶ μου δῶδε ἐκεῖνον ποῦ μοῦ ἔκαμε τὴν ἀτιμία πρῶτος γιὰ νὰ φοβᾶται κάθε εἰς κ' ἀπ' τοὺς στερνοὺς ἀνθρώπους [ὁρώπους] νὰ βλάψῃ τὸ φιλόξενο ποῦ θὰ τότε φιλέψῃ».

Ὁ αὐτὸς φονεύων ἐν τῇ μάχῃ τὸν Πείσανδρον ἀναλογίζεται ὅτι ὁ ξένος Ζεὺς ἐνίσχυσεν αὐτὸν νὰ ἐκδικηθῇ τὴν ἀρπαγὴν τῆς Ἑλένης, ἐπεὶδὴ αἱ Τρῶες ἀσεβήσαντες πρὸς τὴν ὑποδεχθεῖσαν αὐτοὺς ἐσσαν δὲν ἐφελθῆσαν τὸν ἐριβριμώτου Διὸς τὴν χαλεπὴν μῆνιν. Ὁ αὐτὸς προλέγει ὅτι ἀνθρωπὶ ἀσεβεῖς πρὸς τοὺς ξένους καὶ ἀρπαγες καὶ ἀχάριστοι ἐξ ἀπαντος θὰ τιμωρηθῶσιν, ἡ δὲ ὀχυρὰ αὐτῶν πόλις μέλλει ποτὲ νὰ καταστρεφῇ ὑπὸ τοῦ ξένου Διὸς ἕνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν ὀδυστικῆς συμπεριφορᾶς των.

Ὡραῖαν εἰκόνα τοῦ καλλιτέχνου ζωγράφου τῆς Ὀμηρικῆς Μούσης εὕρισκόμεν εἰκονίζουσαν τὴν μετὰδασιν τῆς Θέμιδος εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Ἡφαίστου ἐνθα ἡ λιπαροκρήδεμνος Χάρις, ἡ ὥραία τὸ σιδηροῦ γοῦ τῶν Ὀλυμπίων ἀνακτέρων σύζυγος σπεύδει πρὸς ὑποδοχὴν αὐτῆς καὶ φιλοφρονεῖται ἵνα τράπεζαν ξενίαν τῇ παραθέσῃ. Προσκαλεῖ δὲ πάρουστα καὶ τὸν Ἡφαίστον ὅστις ἀκούσας τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῆς καὶ μαθὼν τὸ αἶτιον ἐπείγεται καὶ αὐτὸς μετ' ὅλην τὴν χολότητα αὐτοῦ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν αἴτησιν τῆς φιλοξενίου Ὡκεανίδος ἀναμνηνησκόμενος οἷων ἄλλοτε ἔτυχε περιθάλψων, ἐν τοῖς κόλποις τῆς Θέτιδος καὶ Εὐρυνομῆς.

Ἐν γένει δὲ ἡ θεὰ αὕτη παρίσταται πάνυ φιλόφρων, εὐγενὴς καὶ περιποιητικὴ, ἐπεὶδὴ καὶ ὁ Διόνυσος

διωκόμενος ὑπὸ τοῦ ἀνθρωποφόνου Λυκούργου εὖρε παρ' αὐτῇ ἐξαίρετον ὑποδοχὴν καὶ ἀσφάλειαν πληρεστάτην. Πόσον δὲ συγκινητικὴ καὶ εἰς ἄκρον γοητεύουσα τὸν ἀναγνώστην εἶναι ἡ ἐν τῇ πεδίῳ τοῦ Ἀρεως ἀναγνώρισις τοῦ Γλαύκου καὶ Διομήδους; Οἱ ἥρωες οὗτοι ἐν τῇ μέσῃ τῆς κλαγγῆς τῶν ὅπλων καὶ τῆς ἐναγωνίου τῶν πιπτόντων οἰμωγῆς ἀνεγνωρίσθησαν πατρικοὶ φίλοι καὶ ἐθεώρησαν αἰσχροὶ καὶ ἀνέρον πρᾶξιν νὰ ὑψώσωσι χεῖρας ἀνθρωποκτόνους κατ' ἀλλήλων, καὶ πρῶτος ὁ Ἕλλην ἀναμνησκόμενος τῆς τῶν πατέρων φιλίας καρφώνει εἰς τὴν γῆν τὸ δόρυ καὶ διὰ μελιχίῳ λόγων ἀνομολογεῖ ὅτι ὁ γενναῖος αὐτοῦ ἀντίπαλος εἶναι ἐκ πατρὸς παλαιὸς φίλος. Ἰοιαυτῇ ἀπλότης καὶ χρηστότης ἀμα ἡδῶν ὧν ἡ ἰσχὺς ὡς κληρονομία παραδίδεται τοῖς ἐπιγόνοις εἶναι συνήθης ἐν τῇ ἐθνικῇ ἡμῶν ἱστορίᾳ καὶ ἀναφέρονται πολλὰ ἀνέκδοτα τοιαῦτα ἐν τῇ ἀνίσῃ πρὸς τοὺς κατακτητὰς ἀγῶνι τῶν πατέρων ἡμῶν.

Τοιαῦτα καὶ ἐν Κρήτῃ πολλὰ μνημονεύονται καθ' ἃ πολλοὶ ἐκ τῶν Ὀθωμανῶν εὗρον πατρικὴν προστασίαν παρὰ τοῖς χριστιανοῖς καὶ πολλοὶ τῶν χριστιανῶν ἐσώθησαν ἐκ βεβαίου θανάτου ὑπὸ τῶν φιλικῶς πρὸς αὐτοὺς διακειμένων Τούρκων κατὰ τὰς διαφόρους ἐπαναστάσεις.

Ἐν τῇ μέσῃ λοιπὸν τοῦ ἀγῶνος οἱ δύο ἥρωες ἀνταλλάσσουν τὰ ὅπλα αὐτῶν εἰς ἀνάμνησιν τῆς φιλίας καὶ ἀποχωρίζονται ἀδελφικῶς, ἐνῷ πῆρξ αὐτῶν βρέμει παταγῶδης καὶ μαίνεται φρικωδῶς ὁ αἰμοχαρὴς Ἄρης. Ἐν τῇ ἀνανέωσιν δὲ καὶ συσφύγῃ τῆς πατρικῆς φιλίας διαφαίνεται ἡ ἀφιλοκέρδεια τοῦ Ἕλληνος στρατιώτου, ὅστις τὰ χρύσεια αὐτοῦ ὅπλα δὲν διστάζει νὰ ἀνταλλάξῃ πρὸς τὰ χάλκινα τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ, ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς ἀνταλλαγῆς μακθάνομεν καὶ τὴν ἀνάλογον τιμὴν τοῦ χρυσοῦ πρὸς τὸν χαλκόν, ἥτις εἶναι 100 πρὸς 9.

Ὡραία ἐπίσης καὶ μεγαλοπρεπὴς εἶναι ἡ εἰκὼν καθ' ἣν οἱ πρέσβεις τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐμφανίζονται πρὸ τοῦ Ἀχιλλέως. Ἄνευ αὐλικῶν διατυπώσεων ἀφικνοῦνται εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ κεχολωμένου ἥρωος χωρὶς νὰ διαμνησθῶσι καθ' ἣν στιγμήν οὗτος παρίσταται κιθαρίζων, ἵσως ἵνα πραύνη τὴν λύπην αὐτοῦ διὰ τὴν στέρησιν τῆς Βρισηΐδος, ἵσως ἵνα καθησυχάσῃ τὴν ἐξεγερθεῖσαν αὐτοῦ νοσταλγίαν. Οὕτως ἢ ἄλλως ὁ ἥρωας κιθαρίζει, ὁ δὲ φίλος αὐτοῦ Πάτροκλος καθήκει ἀπέναντι αὐτοῦ σιωπηλὸς περιμένων πότε θὰ παύσῃ ὁ φίλος αὐτοῦ κιθαρίζων. Ἡ σιωπηλὴ αὕτη παράστασις τοῦ φίλου τοῦ Πατρόκλου ἐμβάλλει τινα εἰς ὑπόνοιαν νὰ εἰκάσῃ μελετωμένην πρότασιν παρομοίαν ἣν φέρωσιν οἱ πρέσβεις τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ὁ ἥρωας ἀφωσιωμένος εἰς τῆς σκέψεως του τὰς προβαλλομένας δυσχερείας δὲν ἀντελήφθησαν τὴν προσέγγισιν τῶν πρέσβεων, μέχρις οὗ σχεδὸν ἐστάθησαν ἐμπροσθεν αὐτῶν. Πόσον ἐξόχως θεσπεσίαν καὶ ἀμμήτως γραφικωτάτην ὁ Ὀμηρικὸς χρωστήρ παρίστησιν τὴν εἰκόνα ταύτην! Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀνατινάσσεται ἐκθαμβὸς ἐκ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης μὲ αὐτὴν τὴν φόρμιγγα

καὶ ἂν καὶ εἶναι παρωργισμένος κατὰ πάντων ὁμολογεῖ ὅτι τὴν σκηνὴν του ἐπescέφθησαν τιμαλφεῖς φίλοι καὶ πάραυτα διατάττει τὰ τῆς ὑποδοχῆς καὶ ξενίας.

Παρομοίας ὑποδοχῆς καὶ ξενίας τυγχάνουσιν οἱ ἀποσταλέντες εἰς Τροίαν πρέσβεις τῶν Ἑλλήνων Ὀδυσσεὺς καὶ Μενέλαος πρὸ τῆς συρράξεως τῶν ἀντιπάλων στρατευμάτων. Τὰ πρὸς τὴν ἀνάμνησιν φιλίας διδόμενα δῶρα θεωροῦνται ἱερὰ κειμήλια καὶ παραδίδονται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν καὶ μάλιστα ἔσαν ταῦτα εἶναι ὅπλα πολεμικὰ κατὰ τὸ δημῶδες δίστιχον:

« Τῶν ἀντρειωμένων τ' ἄρματα δὲν πρέπει νὰ
[πουλιζῶνται]
μόν' πρέπει νὰ χαρίζωνται στοὺς τοῖχους νὰ κρε-
[μιῶνται]

Ταῦτα δὲ τὰ πολεμικὰ δῶρα ζωγραφοῦνται ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ὡς σωτήρια μὲν ἂν ὦσι δῶρα φίλων, ὡς δῶρ' ἄδωρα δὲ ἂν εἶναι τῶν ἐχθρῶν, οἷον ἀπέδῃ πρὸς τὸν Αἴντα τὸ τοῦ Ἑκτορος ξίφος. Τοιαύτην σωτήριον ὠφέλειαν παρέσχεν εἰς τὸν Φυλεῖδην ὁ στερεὸς θώραξ, κληροδότημα πατρικόν, ὃν εἶχε λάβῃ ὁ Φυλεὺς δῶρον παρὰ τοῦ φίλου του Εὐφύτου.

Ὁ Ἡετίων ἐλύτρωσε τὸν Λυκάωνα εἰς ἀνταπόδοσιν τῆς ξενίας ἣν ἔλαβε παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ἀλλὰ μεταξὺ πολλῶν παραδειγμάτων ἐν οἷς τῆς φιλοξενίας ἡ χάρις ἀνταπόδοτος δὲν μένει, ἀναφέρεται παράδειγμα τὸ ὁποῖον εἰκονίζει τὴν διάθεσιν τῶν φιλοξένων, ρίπτει αὐτοὺς εἰς μελαγχολικὰς σκέψεις καὶ προκαλεῖ λυπηρὰν ἀνάμνησιν τῆς ἀναξιοπαθείας ἀνθρώπων ἐχόντων σταθερὸν γνῶμονα τῶν πράξεων αὐτῶν τὴν καλοκαγαθίαν. Τοιοῦτος ὁ ἥρωας Τενθρανίδης ὅστις καίπερ ἀφθόνως καὶ θαυσιμῶς παρήχε τὰ πλοῦτη αὐτοῦ πρὸς φιλοξενίαν τῶν ἐπισκεπτομένων τὰ παρόδια αὐτοῦ μέγαλα, ἐν τούτοις ἐφρονεῦθ' ὑπὸ τοῦ Διομήδους χωρὶς νὰ εὕρῃ μηδεμίαν ἐπικουρίαν ἢ νὰ τύχῃ ἀρωγῆς τινος παρὰ τῶν φιλοξενηθέντων. Οὐχ ἥττον ὁ ἀκαριαῖος αὐτοῦ θάνατος ὑπῆρξε παρήγορον ἀντίποινον τῆς φιλανθρωπίας αὐτοῦ.

Τοιαύτη εἶναι ἡ τῆς φιλοξενίας ἀπεικόνισις ἐν Ἰλιάδι. Δὲν εὐρίσκομεν δὲ ἐν αὐτῇ τὰς φιλανθρώπους ἐκείνας διατυπώσεις αἵτινες προηγούνται καὶ συνοδεύουσιν αὐτὴν ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ καὶ περὶ ὧν θὰ διαλάβωμεν ἐν τῇ ἐπομένῃ φύλλῳ.

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΝΤΑΔΑΚΗΣ

Καθηγητὴς ἐν τῇ Ἀδερωφείῳ Γυμνασίῳ

